

פחד דוד

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלובן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלובן רבי חיים פינטו זיע"א

פרשת
בשלח
י"ז שבט
תשפ"א

1061

שיחה שבועית לפרשת השבוע מאת מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

משכיל לדוד

עם ישראל בקריעת ים סוף

ומחשבה זו של הים המובאת בדברי חז"ל תמוהה היא עד מאוד, וכי יתכן להשוות בין עם ישראל למצרים ולומר שכשם שהמצריים עבדו עבודה זרה כך גם בני ישראל עבדו בה, הרי בני ישראל היו באמצע התיקון ויצאיה ממ"ט שערי טומאה וכבר משכו את ידיהם מעבודה זרה, ולמה לו לים לחשוב שבני ישראל והמצריים מצויים ברמה שווה ועובדים עבודה זרה באותה מידה.

ועל זו השאלה נראה לתרץ על פי האמור על דורו של חזקיהו המלך - שלא היו בו ילד או ילדה שלא היו בקיאים בהלכות טומאה וטהרה על כל פרטיהם ודקדוקיהם. שתקע חזקיהו חרב בפתחו של בית המדרש ואמר שאדם שלא ישב בבית המדרש ויהגה בתורה סופו להידקר בחרב (סנהדרין צד, ב). ומעשהו זה של חזקיהו אינו ניתן להבנה בפשטות, שהרי אמונים אנו על כך שיש ללמוד תורה היות והתורה מחכימה, והיא מהווה שמירה והגנה מפני היצר הרע.

לעומת זאת לא ראינו ציווי מפורש בתורה שהנמנע מללמוד תורה יבוא על עונשו וחייב מיתה, ומשמע שלימוד התורה היא זכות ללומדיה ומעניקה שכר להוגים בה, אך עם זאת המשתמט מלימוד התורה, אך מקיים את כל המצוות בהקפדה אינו חייב מיתה, ואם כן קשה מנין שאב חזקיהו המלך את האסמכתא לדבריו שכל המשתמט מבית המדרש סופו להידקר בחרב.

ונראה להסביר שהמילה חרב עולה כנגד אותיות רחוב, ואם כן לא היתה בכונתו של חזקיהו המלך להרוג את הבטלים מן התורה באופן פיזי, אלא לרמוז לישראל שכל מי שאינו לומד תורה ומקפיד להימצא בתוך בית המדרש, אזי שבאופן טבעי ליבו פנוי מן התורה ומעניק פתח לכל ההבלים והחומריות לחדור לתוכו. וכאשר הרחוב נכנס לתוך גופו ונשמתו של האדם הרי הוא כממית עצמו בחרב, שמלבד מוות גופני ישנו גם מוות רוחני שהוא קשה וחמור פי כמה.

וחומרת המוות הרוחני על פני המוות הגשמי תלויה בזה שבעוד שאדם מת באופן פיזי, נשמתו ממשיכה לחיות בעולם הבא, אך כשאדם חזקיהו ליד שמד רוחני, הוא מאבד את חייו גם בעולם הזה וגם בעולם הבא, לפיכך מוות זה קשה פי כמה וכמה. וזהו שאמר חזקיהו שהנמנע מלימוד התורה, הרי שבכך הוא מזמין עליו את כל תאוות העולם הזה ומתוך כך ממת את נפשו ואם כן נמצא שהרחוב - אותיות חרב, הורגו.

ולפי זה אפשר לבאר שבתחילה הים לא רצה לחזור לאיתנו להטביע את המצריים, מפני שסבר שבני ישראל מצויים בעבודה זרה כמו העם המצרי היות ועדיין לא קיבלו את התורה ולפיכך אין מה שיגן בעדם מפני הניסיונות בזה העולם, שהתאוות הגשמיות משולות לעבודה זרה המביאה אסון וחורבן על עם ישראל. וסברא זו נתחזקה אצל הים לאחר שראה את הרכוש הרב המצוי בידי עם ישראל לאחר ביזת מצרים, שחשב שרכוש זה הוא בגדר תאוות וחומריות המשולים לעבודה זרה. ורק לאחר שהקב"ה אמר לים שרכוש זה הוא בגדר הבטחה שניתנה לאבות שיצאו ברכוש גדול, בא הים על סיפוקו ושב לאיתנו.

"ואתה הרם את מטך ונטה את ירך על הים ובקעהו" (שמות יד, טז)

ידועים הם דברי חז"ל (שמו"ר כא, ו) שבזמן שנטה משה את ידו על המים על מנת לבוקעם, לא רצו המים לעשות כמצות משה ונותרו לזרום, אף על פי שהתנה עמם הקב"ה עוד מששת ימי בראשית שיהא עליהם בבוא היום להיבקע, כאשר יצאו בני ישראל ממצרים והמצריים ירדפו אחריהם להכותם, אז הים יקרע לבני ישראל וישטוף במימיו את העם המצרי.

ומקשה על כך האור החיים' הקדוש (שמות יד, כז), וכי איך יתכן להסביר הדבר שהים בימי משה רבנו לא נאות להיבקע ולמלאות את ציווי ה'. וביותר, שהדבר הותנה עימו עוד מששת ימי בראשית, ולעומת זאת מוצאים אנו מספר מעשים בגמרא אודות תנאים ואמוראים שמימי הנהר והנחל נבקעו למענם כדוגמת רבי פינחס בן יאיר (חולין ז, א). ויש להבין מהו שורש החילוק וההבדל בין דורו של משה רבנו שאצלו הים לא חפץ להיבקע, לבין הדור שבו חי רבי פינחס בן יאיר ושאר תנאים ואמוראים אשר מצוינו אצלם שהנחל נבקע לקראתם.

ומבאר האור החיים הקדוש שיסוד הדברים נעוץ בכך שבזמן משה רבנו בני ישראל טרם קיבלו את התורה, משום כך זכות התורה לא עמדה להם שהעולם ישנה מטבעו וגדרו והים יבקע לפניהם, מנגד מבחינים אנו שבדורו של רבי פינחס בן יאיר הנהר נבקע למענו היות וכוח התורה עמד לו לרבי פינחס, והעניק לו את הזכות שהמים ישנו ממנהגם וטבעם לזרום, ויעצרו בשבילו, עיין באריכות בדברי האור החיים הקדוש.

ומהבדל זה המצוי בין דורו של משה שטרם קיבל את התורה, לבין דורם של התנאים והאמוראים שקיימו את מצוות התורה בהקפדה רבה, אנו מסיקים ולמדים עד כמה עצום ורב כוח התורה, המעניקה זכות והגנה ללומדיה וביכולתה לשנות סדרי בראשית למען ההוגים בה. ואכן בסופו של דבר הים נבקע לשניים כיוון שהקב"ה פנה אל הים ואמר לו שבהיות ופניהם מועדות לעבר הרי סיני לקבלת התורה, אזי שדי בכוננתם הטובה וייעודם כדי להעניק להם את הזכות שהתורה נותנת ללומדיה.

בהמשך העניין העוסק בקריעת ים סוף התורה מביאה את הפסוק - "ויאמר ה' אל משה נטה את ירך על הים וישבו המים על מצרים על רכבו ועל פרשיו" (שם יד, כו). וממשיך להקשות על כך האור החיים, וכי מה המקום לצוות על משה להטות ידו פעם נוספת על הים על מנת שהים ישוב לאיתנו וישטוף את המצריים בתוכו, הרי כל מטרת קריעת ים סוף היתה שבני ישראל יעברו בים והמצריים יותרו מאחור, ואילו אם הים יישאר מחולק לשניים המצריים יוכלו לעבור בחרבה וכך לא תהיה כל תועלת בנס קריעת ים סוף. ואם כן מקשה האור החיים - לכאורה נראה שציווי זה של הקב"ה למשה, להטות ידו פעם נוספת על הים - מיותר, כיון שהים היה צריך מעצמו לשוב למצבו הראשון.

מובא בחז"ל שהים שמע מהמקטרג, הללו עובדים עבודה זרה והללו עובדים עבודה זרה, לפיכך במה יש לעם ישראל עליונות על המצריים שלמענם הים צריך לשנות מטבעו, ולעומת זאת המצריים לא זכאים לנס זה שיעשה עימם.

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

הדלקת נרות 4:36 | 4:50 | 4:42 | 4:56

מוצאי שבת 5:50 | 5:51 | 5:49 | 5:52

רבינו תם 6:29 | 6:27 | 6:26 | 6:29

הילולא דצדיקא

י"ז - רבי חיים פלאגי

י"ח - רבי בנימין בינוש פניקל ראש ישיבת מיר

י"ט - רבי יצחק ברוך סופר

כ - רבי עובדיה הדאיה מח"ס "שכיל עבדי"

כ"א - רבי יהודה זאב סגל ראש ישיבת מנצ'סטר

כ"ב - רבי מנחם מנדל 'השרף מקוצק'

כ"ג - רבי יעקב חיים ישראל אלפיה

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל ישלח הודעה: mld@hpinto.org.il

במסילה נעלה

שביבי אמונה ובטחון מפקנסו של מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

דברי חכמים

פרפראות לפרשה

משולחנם של חכמי התורה

המחלות - נורות אזהרה לתיקון המידות

סח המגיד הגה"צ רבי אריה שכטר שליט"א:

כאשר אשתי הייתה חולה נתנו לי לא פחות משישים וארבע עצות. לא שלא היו חמישה או שישה אנשים שנתנו לי אותה עצה, אבל לא ספרתי כמה אנשים אלא כמה עצות נתנו לי. בסך הכל הגעתי לשישים וארבע עצות...

עצה אחת הייתה נראית לי יותר מאחרות. רופא מסוים בשם ד"ר בראיין, פתח ליד מיאמי בית החלמה, שהחולים מתאשפזים בו למשך שלושה שבועות ואוכלים תזונה צמחונית מיוחדת לפי שיטה שהוא המציא. עם זה הוא התיימר להציל אנשים מהמחלה. יחסית לעצות אחרות, פתרון זה היה נראה הכי אמין.

שעתיים לפני שהייתי צריך לעלות עם אשתי למטוס, התקשרתי לרב שלי ואמרתי לו: "הרב, אני מרגיש שאני טס לחינם. צריך לבזבז על זה 15 אלף דולר, לא כולל עלות הטיסות! אני מרגיש שאני שם כל כך הרבה כסף על קרן הצבי, בעצם כל הכסף הזה נזרק לפח, אני לא רוצה לנסוע!".

אמר לי הרב: "תיסע, גלות מכפרת, תיסע!".

איזו גלות זו הייתה... רק הטיסה למיאמי הייתה קשה ונוראה. שלושים שעות היינו במטוס והתייסרנו. ה' ירחם. היו אלו תיקונים...

בבית החלמה של הרופא הזה אין לחם ואין מוצרי חלב, אין ביצים, וודאי שלא בשר. יש אגוזים בשפע, וסוחרים מיצים מאבטיח וממלון. בנוסף לכך, מצמיחים סוג מסוים של חיטים ומחכים שיוציאו נבטים. החולה צריך לעמוד לבד ולגלגל את החיטים לעשות מהם 'חלב חיטה' ולשתות אותו, כאילו זה מה שירפא את המחלה...

הרופא הסביר לי את שיטת הטיפול הזו: "תראה, המחלות הן רק הנורות שנדלקות כדי לאותת על המידות הרעות של בני האדם. אדם כעסן מקבל מחלה. אדם גאותן מקבל מחלה. אלו רק נורות אזהרה, שמסמנות לאדם שבאיזשהו מקום הוא לא בסדר".

הרופא המשיך ונימק: "מה אנחנו עושים לבן אדם כדי לרפא אותו? אנחנו מוציאים אותו לגמרי מהתקן הרגיל שלו. הוא היה אוכל הכל, ופתאום הוא אוכל מאכלים מוזרים ומשונים. ואז הראש שלו מתחיל לחשוב. הוא מתחיל לבנות את עצמו מחדש, להפסיק לנעוץ ולהתגאות. על ידי הטיפול שלנו הוא יכול לתפוס טרמפ על השינוי בחייו, ולהתפטר מהנהגתו השלילית ומכל מידה רעה!".

יצאתי החוצה ופרצתי בבכי, תוך כדי שאני חושב לעצמי: "אני צריך לנסוע אלפי קילומטרים מארץ ישראל כדי שד"ר בראיין הגוי יאמר לי בשביל מה הקב"ה שולח מחלות, ואיך ניתן להיפטר מהן?".

מחלות באות כדי שנטשנה ונשפר את המידות - זו המטרה של המחלות!

הקב"ה מבטיח לבני ישראל שאם הם ישמרו את המצוות ויעשו הישר בעיני ה' אזי "כל המחלה אשר שמת במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך" (שמות טו, כו).

הדיבור בגנות מוצר שבעקבותיו נמנעים אנשים מלרוכשו, נחשב כדיבור לשון הרע כי הוא עלול לפגוע בפרנסתו של היצרן או של מוכר המוצר.

בדומה לכך אסור להתבטא בלגלוג על דרשן פלוני באופן שירחיק ממנו את קהל השומעים או שיחליש את השפעת דבריו על הציבור.

כמו בכל מצווה אחרת, יש להרגיל את בנו ובתו הקטנים להימנע מדיבור לשון הרע. ילדים מרבים לדבר בגנות המאכלים המוגשים להם, ובכך הם פוגעים במי שהכינים. יש להרגיל את הילדים להימנע מהערות גנאי מסוג זה.

נצור לשונך

דיבור בגנות המוצר

תולה ארץ על בלימה

"אל תיסע לפאקיסטן!"

אחד מיהודי צרפת אשר היה רחוק מאד מהיהדות, התכוון לנסוע עם מספר חברים לפאקיסטן, מדינה ערבית הידועה בשנאת היהודים ששוררת בה.

כיון שדבר נסיעתו נודע לי, וידעתי על הסכנה הנשקפת לחייו, קראתי ליהודי ואמרתי לו: "שמעתי שבדעתך לנסוע לפאקיסטן. בקשתי ממך היא כי תבטל את הצטרפותך לנסיעה זו, שכן סכנה גדולה מרחפת כעת על היהודים המגיעים למקום".

היהודי התפלא למשמע דבריי ושאל אותי:

"מנין יודע הרב שאני מתכוון לנסוע לפאקיסטן? ומנין לרב שלא כדאי לי להגיע למקום?"

"שמעתי שאתה מתכוון לנסוע לשם עינתי לו, ואינני יודע מדוע, אך עלה בדעתי להזהיר אותך שלא תיסע למקום. בעזרת ה', הקב"ה יאיר את עיניך ותשוב אליו בתשובה שלימה".

לבסוף החליט היהודי לשמוע לעצתי, והוא ביטל את נסיעתו לפאקיסטן.

ימים ספורים לאחר מכן קיבל היהודי ידיעה שכל חבריו שנסעו לפאקיסטן, והוא היה אמור להיות איתם - נהרגו בתאונת דרכים.

כיון שכך, ראה היהודי בחוש שבזכות ששמע לדעת תורה ונשאר בצרפת נגד רצונו - הוא ניצל ממוות.

ברוך ה' בזכות הצלתו המופלאה, הכיר היהודי את בוראו ושב בתשובה שלימה.

במרה מפטירין

הפטרת השבוע: "ותשר דבורה" (שופטים ה)

הקשר לפרשה: בהפטרה מסופר על נפילת סיסרא וחייליו ושירת הנביאה דבורה וברק בן אבינועם על נס הצלתם מידי אויביהם, כפי המסופר בפרשתנו על נפילת פרעה הרשע וטביעת כל חילו במצולות ים סוף, ושירת משה ובני ישראל על הים.

ובני אשכנז מפטירין: "ודבורה אשה נביאה" (שופטים ד).

נצור לשונך

דיבור בגנות המוצר

תולה ארץ על בלימה

מן האוצר

ממשנתו של מו"ד הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

ההולך בדרך התורה ניצול מן היצר הרע

"ופרעה הקריב וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נוסע

אחריהם וייראו מאוד ויצעקו בני ישראל אל ה' " (שמות יד, י')

פרעה הוא היצר הרע כמו שמוצא בספרים (מוסר הרמב"ם לבנו).
"ופרעה הקריב" כלומר כאשר היצר הרע מתקרב אל האדם, מיד צריך להידיבק בתורה ובמצוות עוד יותר, ולצעוק אל ה' בתפילה, ולהישאר בדרך התורה שהיא אמת, והיא גורמת שה' יהיה עימם.

ואלו הדברים רומזים גם על יוסף הצדיק במעשה עם אשת פוטיפר בפרשת וישב, שכתוב (בראשית לט, יא) "ויבא הביתה לעשות מלאכתו" ורש"י הביא חז"ל (סוטה לו, ב) שאומרים שיש במובן לעשות מלאכתו שתי דעות חלוקות. האחת - שנכנס לעשות צרכיו, והשניה - שנכנס לעשות מעשה עבירה עם אשת פוטיפר. כי היצר הרע פיתה אותו והכניס אותו בתוך הניסיון עמוק מאוד, עד שנכנס מיוזמתו לעשות העבירה. וזה כפי שבארנו בחינת 'פרעה הקריב' כלומר, שפרעה שהוא היצר הרע הקריב לפני האדם ברוב עוצמה וחוזק להכשילו לדבר עבירה.

ומובא בגמרא (שם) שיוסף ניצל מלחטוא על ידי שנגלה לו דמות דיוקנו של אביו, וכן שאמרה לו רוח הקודש שאם יחטא לא יזכרו את שמו בין השבטים באפוד וזה רמזו בהמשך הפסוק "וישאו בני ישראל את עיניהם" וישראל הוא יעקב שהיה אביו של יוסף, ונגלה לו דמות דיוקנו להצילו מהעבירה. וכן ישראל מרמז על מה שאמרה לו רוח הקודש, שלא יזכרו את שמו בין שבטי ישראל.

ומה שהגן עליו הוא, שהיה דבוק בתורה ובמצוות בבחינת "ויצעקו אל ה'" שזהו המשך הפסוק, וכפי שפירשנו שזהו אמור על התחזקות בתורה ובתפילה. וכמו שפתחנו שמי שדבוק בתורה, שהיא אמת זוכה שה' יהיה עימו. ויוסף הצדיק היה דבוק בתורה, וכמו שכתוב שבשעה שגילה לשבטים את זהותו ביקש למסור ליעקב את העגלות, ובחז"ל מובא (ב"ר צד, ג) שהעגלות רמזו על סוגית עגלה ערופה שבה היו עסוקים קודם שנמכר. ורצה לומר ליעקב שאף על פי שנשאר במצרים בין הגויים המכשפים נשאר דבוק בתורה. ועל כן זכה להינצל מעבירת אשת פוטיפר ומפיתוי היצר הרע שהוא בבחינת פרעה הקריב.

וכמו כן יש לפרש שהפסוקים רומזים על בני ישראל, שכאשר ראו בני ישראל שפרעה שהוא בבחינת יצר הרע מתקרב אליהם כדי להפחיד אותם ולהביא אותם לידי ניסיון ויאושו מעבודת ה', מיד הם נשאו את עיניהם לאביהם שבשמים כנאמר "וישאו בני ישראל את עיניהם" ואז התחזקו והתגברו על פחדיהם, והתחילו להתפלל לה' שיצילם מידי פרעה הרשע, והוא מוסר לדורות.

פניני הפרשה

על מה אמרו ישראל שירה?

"אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת" (שמות טו, א)

אמרו חז"ל (מגילה י, ב) ש"בקשו מלאכי השרת לומר שירה אמר להם הקב"ה מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה?"
יש לשאול: מדוע למלאכי השרת לא ניתנה רשות לומר שירה ואילו לבני ישראל ניתנה רשות?

מתרץ בעל ה'כלי חמדה', שבני ישראל לא אמרו שירה על האסון של המצרים, אלא על תשועת עצמם. כמו שנאמר "ויהי לי לישועה". אבל המלאכים הם הרי לא נשתעבדו במצרים, ונמצא שכל השירה שלהם היתה על אחרים - ואין אומרים שירה כשיש גם אסון של אחרים.

המן היה מתוק פי שישים!

ויקראו בית ישראל את שמו מן והוא כזרע גד לבן וטעמו כצפחית בדבש" (שמות טז, לא)

התורה הק' מספרת, שטעם המן היה כ"צפחית בדבש", עוגת דבש.

נשאלת השאלה, בחז"ל מבואר שמתקנות הדבש היא אחד משישים שבמן. היינו, המן היה מתוק פי שישים יותר מהדבש. ובלשון הפסוק משמע שהוא רק כצפחית בדבש? דהיינו כמו הדבש עצמו?

רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל מביא מה ששמע בשם הגאון מוילנא זצ"ל שאדרבה, הן הן דברי הכתוב "וטעמו" - ה'נותן טעם' שלו. כמה הוא 'נותן טעם' אחד משישים. אחד משישים של המן היה כמו צפחית בדבש, כי המן עצמו מתוק פי שישים יותר. וכעת, חלק אחד שבמן, נכנס למאכל אחר - עד שישים עדיין טועמים ומרגישים טעם כמו דבש.

יוסף השתתף במצות העלאת עצמותיו

"ויקח משה את עצמות יוסף עמו" (שמות יג, יט)

יש לדקדק, שלכאורה תיבת "עמו" יתרה היא?

והנה, בגמרא (סוטה יג, א) מובא שבשעה שכל ישראל היו עסוקים בבית מצרים הלך משה ועמד על שפת נילוס ואמר: יוסף, יוסף, הגיע העת שנשבע הקב"ה שאני גואל אתכם, והגיעה השבועה שהשבעת את ישראל, אם אתה מראה עצמך, מוטב, ואם לאו, הרי אנו מנוקים משבועתך. מיד צף ארונו של יוסף.

אם כן, שואל רבי יצחק בדרשי זצ"ל מחכמי צרפת, בספר 'הרי בשמים'; מאחר ויוסף השביע את בני"י שיעלו את עצמותיו לארץ ישראל, היאך חשב משה להיפטר מהשבועה אם ארונו של יוסף לא יצוף?

אכן העניין יבואר על פי דברי המשנה במסכת בבא מציעא, העוסקת במצוות פריקה האמורה בתורה "כי תראה חמור שנאך רבץ תחת משאו וחדלת מעזב לו עזב תעזב עמו" (שמות כג, ה) ודרשו חז"ל שאם בעל החמור הלך וישב לו, ואמר לאדם אחר, אם רצונך לפרוק פרוק, פטור. שנאמר "עמו".

נמצא, ש"עמו" פירושו שהבעלים עצמם יסייעו עם העוזב.

וזהו שרמז הכתוב "ויקח משה את עצמת יוסף עמו", כלומר ע"י סיוע שסייע לו יוסף כאשר עלה ארונו מן הנילוס, כדין "עזב תעזב עמו". והרי עתה מחויב משה לקיים את השבועה ולקחת את ארונו של יוסף לארץ ישראל, ולכן יכול היה משה לומר ליוסף שאם אינו מראה את עצמו 'הרי שאנו מנוקים משבועתך'.

ר' ישראל אכן התייצב במשרד של הברון, וכשהם נפגשו, לפני שר' ישראל הספיק לדבר, שאל אותו הברון: איפה אתה בשבת? אמר לו ר' ישראל: לא יודע. אמר לו הברון: תהיה אורח שלי בשבת.

ר' ישראל שמח... אתחלתא דגאולה! ר' ישראל היה תלמיד חכם, בליל שבת הוא דיבר דברי תורה בדרש ובפלפול, שר זמירות בנועם עד אישון ליל, וכן בשבת בבוקר ובסעודה שלישית הוא הנעים לברון רוטשילד את השבת...

אחרי הבדלה שאל הברון; ר' ישראל, למה באת לכאן?

- אני אגיד לך את האמת, גם אני הייתי פעם גביר גדול, והיה לי כסף אך מדחי אל דחי, הגעתי לפת לחם... אני צריך הלוואה דחופה של 3,000 רובל, להחזיר את המצב לכמו שהיה בעבר.

שאל הברון; כשהיית במצב הכי טוב שלך, כמה היית שווה? ענה לו ר' ישראל: 10,000 רובל. הברון נכנס לכספת והוציא לו 10,000 רובל, שזה עתה יצאו ממכש הדפוס, והגיש לו. הוא הוציא דף וכתב עליו את שמו וכתובתו והניח את הדף על הרובלים.

אמר לו הברון; אני מכיר אותך, אם יארע לך שוב וירדת מנכסך, אל תטרח להגיע עד הנה, שלח לי מכתב ואני כבר אעזור לך...

הנמשל מהסיפור הוא, שאומר הקב"ה לעם ישראל; אתם הייתם בשיעבוד, ואני נתתי לכם 10 מכות, הוצאתי אתכם ממצרים וקרעתי לכם את ים סוף. תרשמו את הכתובת! אם יבואו לכם צרות, תזכרו את יציאת מצרים, תזכרו שאני רחום וחנון, ואז לא תשכחו לבוא אלי.

רוב בני האדם בעולם נזכרים להתפלל מתוך הלב רק כשחסר להם משהו, כשפתאום לא הכל מתנהל כשורה, כשתוצאות הבדיקות לא יצאו כל כך טובות וכד', התפילה נראית אחרת. פתאום נזכרים שיש מי שיכול לעזור. אבל כשהכל בסדר, התפילה נראית שונה ואחרת לצערנו...

כך הוא טבע האדם - כשהוא מרגיש שחסר לו משהו, מיד הוא נזכר לפנות ולבקש. אולם אדם חכם מבקש לפני שמגיעה הצרה, לפני שמרגישים את החסר. וזה מה שאמרו חז"ל שלעולם יקדים אדם תפילה לצרה, כי בזמן הצרה ח"ו - אומרים לו הבא זכות והינצל.

להיגאל ע"י צעקה לה', אתה בעצמך עומד ומתפלל וצועק אל ה'. אז זה מראה שאתה בוטח בה' ואתה מתפלל כי אתה מאמין בתפילה, ואתה יודע שזו הכתובת.

יש פסוק בתהילים: "זכר עשה לנפלאותיו, חנון ורחום ה'". מה הקשר בין תחילת הפסוק לסופו? בתחילה מדובר על כך שהקב"ה עשה זכר ליציאת מצרים פעמיים ביום, וסוף הפסוק מדבר על מידותיו של הקב"ה...

מה הקשר!?

פעם אחת היה איזה יהודי אמיד ועשיר בבריסק שקראו לו ר' ישראל. אך גלגל הוא שחוזר בעולם, נשבר מטה לחמו, ומצבו הכלכלי הלך להתדרדר. רגע לפני שהוא הגיע לפשיטת רגל מוחלטת, הוא החליט שהוא חייב לעשות מעשה להציל את המצב, ולכן גמר בדעתו לנסוע לברון רוטשילד באנגליה, דרך שלושה חודשים, ולבקש ממנו הלוואה של 3,000 רובל. רק זה יכול להציל את המצב שלו.

הוא מכר את כלי ביתו, חצי מהכסף הוא השאיר לאשתו לצרכי הבית, וחצי מהכסף הוא לקח איתו לצרכי הנסיעה. אחרי 3 חודשים הוא הגיע לאנגליה, והתברר לו שהברון רוטשילד מקבל קהל באולם מסוים ביום שלישי אחה"צ.

הוא הגיע לשם, והוא ראה מאות אנשים עומדים בתור. יושבים שם 2 פקידים, ומחלקים לחלק מהעניים לירה, ולחלקם חצי לירה. הוא חש בכאב. הוא נסע דרך של שלושה חודשים, עזב משפחה עם ילדים, וכל זה בשביל לירה?! הוא עמד בצד, בכה ובכה, והוא אפילו לא הרגיש איך שהעיניים שלו שוטפות לו את הפנים, אבל הפקידים כן הרגישו, הם ראו איך שאדם יפה נפש בוכה, והם הבינו שהמצב כאן לא פשוט. הם שאלו אותו מה הוא צריך, והוא סיפר להם שהוא הגיע מרחוק כדי לקבל הלוואה של 3,000 רובל, אבל כאן רק מחלקים לירות...

אמרו לו הפקידים: אנחנו לא בעלי הבית, אלא רק שליחים. אבל ביום שלישי אחה"צ, הברון נכנס לכאן להסדיר את ענייני הצדקה, הוא עובר על כל הרישומים, ורואה מה צריך לעשות. אם תבוא לכאן, אנחנו ננסה להפגיש אותך עימו, ואולי תיושע...

אילו היינו נשאלים מיהו בן העולם הבא? מן הסתם היינו שולפים כמה הגדרות מדויקות לאלו שיזכו לענות על התואר הנכסף הזה. אכן חז"ל כבר שואלים וגם משיבים על כך; איזהו בן העולם הבא? זה הוא הסומך גאולה לתפילה.

למה? מה יש בסמיכת גאולה לתפילה שמגיע על זה עולם הבא?

אומר רבנו יונה: יש אנשים שהולכים להתפלל כי צריך להתפלל. הוא מחפש מניין באמצע הלילה, כי הוא עדיין לא התפלל ערבית ואין מה לעשות, צריך להתפלל ערבית. בספר 'דברי שמואל' מספר המחבר שבא אליו יהודי יקר ושח לו כי פעם אחת הוא ישב בדרשה של חכם, ולאחר הדרשה הוא ניגש לשאול אותו שאלה, ובאמצע השיח ביניהם, התחילו לומר לשם יחוד של תפילת ערבית... אמר לו החכם: תסלח לי, אבל **אני רוצה** להתפלל ערבית.

אותו יהודי מאוד התרגש. למה? הוא אמר לי: גם אני דורש מדי פעם, וגם אחרי הדרשה שלי מגיעים אלי משתתפים מן השיעור לשאול שאלות, וגם אצלי קורה שהחזן כבר מתחיל ערבית. רק שאני אומר: "תסלח לי, אבל **אני צריך** להתפלל ערבית". הקב"ה לא צריך את הטובות שלך, אם אתה הולך לחפש עכשיו מניין כי צריך להתפלל, אתה מסורתית. ככה אבא שלי עשה, ככה סבא שלי עשה, וכך גם אני עושה. יהודי צריך לדעת שהוא הולך להתפלל כי זו הכתובת שלו! אין משהו אחר, אין משהו אחר. אם צריך משהו - מתפללים!

אז איך תדע אם אתה מתפלל כי אתה צריך או כי אתה רוצה? אם אתה מסמיך גאולה לתפילה! אם אתה מזכיר את גאולת קריעת ים סוף; וים סוף להם בקעת וזדים טיבעת וידידים עברו ים, ויכסו מים צריהם אחד מהם לא נותר", ששם היתה הגאולה על ידי צעקה לה', ומאחר שאתה מאמין שאפשר